

Kannanotto

26.1.2021

Porvoon seudun lintuyhdistys kyseenalaistaa Metsähallituksen suunnittelemat hakkuut Latokartanon metsäpalstalla Lapinjärvellä

Metsähallitus (MH) ja Luonnonvarakeskus (LUKE) ovat aikeissa tehdä metsänhakkuita noin 60 hehtaarin alalla Lapinjärven luoteisosassa sijaitsevalla Latokartanon metsäpalstalla. Porvoon seudun lintuyhdistyksen (PSLY) mielestä Latokartanossa ei tulisi ryhtyä näin laajoihin hakkuisiin, sillä kyseessä on poikkeuksellisen merkittävä, maakunnallisesti arvokkaaksi nimetty metsälintujen esiintymisalue. Metsälinnuston kannalta Latokartanon metsien erityispiirteitä ovat monipuolisuus, luonnontilaisten ja lahoppuustoisten metsäkuvioiden poikkeuksellisen suuri määrä sekä metsäalueen laajuus.

Melkein kaikilla nyt suunnitelluilla hakkuukuvioidella on aivan viime vuosina löydetty useiden uhanalaisten, lahoppuustoa vaativien ja/tai vanhaa metsää ilmentävien lintulajien pesimä- tai talvireviirejä, kuten kanahaukan, varpuspöllön, harmaapäätikan, valkoselkätikan, pohjantikan, pikkutikan, pikkusiepon, töyhtötiaisen, hömötiaisen sekä puukiipijän.

Vaikka tietyt hakkuut voidaan nähdä välttämättömiksi tutkimusten takia, PSLY haluaa kuitenkin kyseenalaistaa tutkimushakkuiden tarpeellisuuden, kun vaakakupissa on näin merkittävä uhanalaisten, vaatelioiden ja vanhaa metsää ilmentävien lintulajien keskittymä. Lisäksi on esitetty väitteitä, että osa Latokartanon hakkuista ei liittyisi mitenkään tutkimuksiin vaan ne olisivat luonteeltaan taloudellisia.

PSLYn keskeiset vaatimukset:

- * Latokartanon metsien hakkuusuunnitelma palautetaan uudelleen valmisteluun. Sen aikana hakkuiden laajuutta ja välttämättömyyttä tarkastellaan uudelleen uhanalaisten lajien esiintyminen huomioiden, ja lintu- ja muut luontojärjestöt otetaan mukaan valmistelutyöhön.
- * suunnitelluista hakkuista luovutaan ainakin linnustollisten huippualueiden, ns. hotspotien, osalta
- * pohditaan vakavasti sitä vaihtoehtoa, että Latokartanossa metsänhakuista luovuttaisiin kokonaan ja alueelle perustettaisiin laaja yhtenäinen metsiensuojelualue

PSLYn VAATIMUSTEN LAAJEMMAT PERUSTELUT

Latokartanon metsien linnustoarvo ja -tutkimukset

Viime vuosina tehtyjen lintulaskentojen (mm. Leivo 2015) perusteella Latokartanon metsät ovat osoittautuneet kiistatta yhdeksi Itä-Uudenmaan ja jopa koko Uudenmaan arvokkaimmista metsälinnuston esiintymisalueilta. Äskettäin tehdyssä selvityksessä Latokartano on nimetty maakunnallisesti arvokkaaksi (MAALI) metsälinnustoalueeksi (Lehtiniemi ym. 2013), yhdeksi harvoista Itä-Uudellamaalla.

Vanhan metsän lintulajien — kuten pohjantikan, pikkusiepon ja puukiipijän — korkea tiheys kertoo Latokartanon metsien monipuolisuudesta sekä luonnontilaisten ja lahoppuustoisten metsäkuvioiden poikkeuksellisen suuresta määrästä (Leivo 2015). Metsälinnuston kannalta Latokartanon alueen tekee erityiseksi myös sen laajuus, sillä tutkimusten mukaan vain kyllin laajat ja yhtenäiset metsäalueet pystyvät pitkällä aikavälillä ylläpitämään elinkelpoisia lintupopulaatioita (Hanski 2006).

Alueella tehtiin koko Latokartanon alueen (500 ha) kattava pesimälinnustaselvitys kesällä 2015 (Leivo 2015), ja vuodesta 2016 alkaen siellä on toistettu vakioiduin menetelmin samalla 11 km vakioreitillä vuosittain syys-, keski- ja kevättalven lintulaskenta (Leivo, julkaisematon) osana Luonnon tieteellisen keskusmuseon talvilinnuston seuranta (LUOMUS). Lisäksi tätä tiedotetta varten on kerätty BirdLifen ylläpitämältä Tiira-lintutietopalvelusta kaikki merkittävät lintuhavainnot vuosina 2015–2020.

Näiden aineistojen ansiosta Latokartanon metsäpalstan linnustollisesti arvokkaimmat ja vähemmän arvokkaat alueet on jokseenkin hyvin tiedossa.

Suunniteltujen hakkuiden vaikutus lintuihin

Suunnitelluista hakkuista 7 hehtaaria olisi avo- ja siemenpuuhakkuita, 53 ha erilaisia pienalakasvatushakkuita.

Melkein kaikilla näillä hakkuukuvioilla on aivan viime vuosina löydetty uhanalaisten (EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmällä pidettävä), lahoppuustoa vaativien (lah) ja/tai vanhaa metsää ilmentävien (vanh) lintulajien pesimä- tai talvireviirejä; kanahaukan (NT, vanh), pyyn (VU), varpuspöllön (VU, vanh), palokärjen (lah, vanh), harmaapäätikan (lah), valkoselkätikan (VU), pohjantikan (lah, vanh), pikkutikan (lah), kulorastaan (vanh), pikkusiepon (lah, vanh), töyhtötiaisen (VU), hömötiaisen (EN), puukiipijän (vanh) ja/tai närhen (NT).

Avohakkuun negatiiviset vaikutukset linnustolle on helppo ymmärtää. Avohakkuu merkitsee metsäalueen muuttumista lähes kaikille edellä luetelluille lintulajeille elinkelvottomaksi.

Mutta on syytä muistaa, että myös kaikenlainen muu metsien käsittely heikentää näiden suojelun kannalta tärkeiden lintulajien elinmahdollisuuksia — sitä enemmän mitä enemmän puustoa hakataan.

Pienemmätkin harvennus- ja poimintahakkuut vähentävät metsien monimuotoisuutta ja suojaisuutta (vihollisia, tuulta ja sadetta vastaan) sekä heikentävät niiden ikärakennetta ja lintujen ravinnonsaantimahdollisuuksia. Tämä on näkynyt selvästi mm. viime vuosina tehtyjen syys-, talvi- ja kevätlaskentojen tuloksissa (Leivo, julkaisematon); siellä missä metsä on muuttunut pienkasvatuskäsittelyn seurauksena harvemmaksi ja avoimemmaksi, ”puistomaisemmaksi”, vaatelioiden lintulajien tiheys on selvästi alhaisempi kuin vähemmän käsitellyillä metsäalueilla.

Pesimälintulaskentojen ohella myös syys-, keski- ja kevättalven lintulaskennat antavat tärkeää tietoa Latokartanon metsien merkityksestä eri lintulajeille. Monet metsälinnuista elävät ympäri vuoden samoilla reviiireillä (joskin liikkuen talvella laajemmalla alueella), ja talvi on niille kaikkein kriittisintä aikaa.

Latokartanon alue — kuten mikä tahansa muu metsäalue — pystyy tarjoamaan talvella riittävästi ravintoa vain tietynkokoiselle lintupopulaatiolle. Kun metsää hakataan, osalle linnuista ei riitä enää ravintoa. Latokartanoa ympäröivät metsäalueet ovat hyvin voimallisesti käsiteltyjä, kokonaan avohakattuja tai taimikkovaiheessa, joten kun lintujen kotimetsä hakataan, niiden kohtalo on sinetöity. Ne kuolevat nälkään.

Ovatko kaikki tutkimushakkuut välttämättömiä?

Ymmärrämme, että tutkimusten takia tietyt hakkuut on nähty välttämättömiksi. Haluamme kuitenkin kyseenalaistaa tutkimushakkuiden tarpeellisuuden, kun vaakakupissa on näin merkittävä uhanalaisten, vaatelioiden ja vanhaa metsää ilmentävien lintulajien keskittymä. Jos tutkimushakkuiden hintana on se, että uhanalaiset ja muut suojelun kannalta tärkeät lajit katoavat käsitellyiltä metsälaikuilta ja koko lajien olemassaolo Latokartanon metsissä vaarantuu hiljalleen yhä uusien hakkuiden myötä, mielestämme hakkuiden toteuttaminen tulee kyseenalaistaa.

Ylipäätään näinä aikoina, kun luontokato on kiihtynyt ennen näkemättömiin mittoihin, olisi tärkeää, että ainakaan valtion — siis meidän kaikkien — omistamilla mailla ei hakattaisi lainkaan luonnonsuojelullisesti arvokasta metsää.

Tällainen arvokeskustelu olisi tarpeen myös siksi, että niin moni aiemmin runsas metsien peruslintulaji on jatkuvasti tehostuneen metsien käytön ja lisääntyneiden hakkuiden takia taantunut viime vuosikymmeninä voimakkaasti ja joutunut uhanalaisten lajien listalle. Hyviä esimerkkejä tällaisista lajeista ovat vaarantunut töyhtötiainen ja erittäin uhanalainen hömötiainen, joita vielä pesii Latokartanon alueella kohtalaisen runsaina populaatioina.

Lintututkimukset, uhanalaistarkastelut ja muut selvitykset kertovat selvää kieltä siitä, että metsien nykyiset käsittelytavat ja -ohjeistukset eivät ole johtaneet toivottuihin tuloksiin, vaan metsien linnusto taantuu ja uhanalaistuu jatkuvasti. Vaateliaille lajeille ei riitä, että metsää käsitellään 'vain vähän', vaan niille on jätettävä riittävästi kokonaan käsittelemättömiä metsiä.

Usein kuultua kliseetä, että kyllä se metsä kasvaa siihen uudelleen, on lintujen kohdalla epärelevanttia toistaa. Kasvaahan metsä toki, mutta sen kasvua odotellessa vierähtää niin monta lintusukupolvea, että lajit ehtivät hävitä alueelta kauan ennen metsän varttumista entisenlaiseksi. Kun metsä avohakataan, se on vanhaa metsää vaativien lajien kannalta mennyttä lähes sadaksi vuodeksi. Ei ole myöskään mitenkään taattua, että metsä edes palautuisi kyseiselle lajille sopivaksi elinympäristöksi.

PSLYn vaatimukset

PSLY vaatii, että Latokartanon metsien hakkuusuunnitelma palautetaan uudelleen valmisteluun. Sen aikana hakkuiden laajuutta ja välttämättömyyttä tarkastellaan uudelleen, ja lintu- ja muut luontojärjestöt otetaan mukaan valmistelutyöhön.

PSLY paheksuu sitä, että lupauksista huolimatta yhdistyksen linnustoasiantuntijoita ei ole osallistutettu millään tavalla hakkuiden suunnitteluvaiheessa. Kuitenkin olisi ensiarvoisen tärkeää, että jo suunnitteluvaiheessa kuunneltaisiin myös linnustoasiantuntijoita, jotta metsien linnustoarvoja ei heikennettäisi liikaa — kuten nyt on käymässä — ja jotta jälkikäteen käytäviltä kädenväännoilta välttyttäisiin. Joidenkin hakattavaksi suunniteltujen metsien (kuten Lintukallion ympäröimien metsien) linnustollisesta merkityksestä on jo vuosia sitten toimitettu tietoa MH/LUKELLE, ja ne on myös luvattu ottaa huomioon hakkuusuunnitelmia laadittaessa. Toisin on käynyt.

Koska on väitetty, että osa Latokartanon hakkuista ei liittyisi mitenkään tutkimuksiin vaan ne olisivat luonteeltaan taloudellisia, esitämme että epäilyjen hälventämiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi MH/LUKE

yksilöisi, millaisiin tutkimuksiin kukin hakkuukuvio liittyy. Puhtaasti taloudellisten hakkuiden osalta PSLY kehottaa harkitsemaan, voisiko näitä metsiä myydä suojelutarkoituksiin esimerkiksi Luonnonperintösäätiölle.

PSLY vaatii, että suunnitelluista hakkuista tulisi ehdottomasti luopua ainakin linnustollisten huippualueiden, ns. hotspotien, osalta. Näitä ovat esimerkiksi Lintukallion etelä- ja itäpuolella sekä Ollasbergetin etelä- ja kaakkoispuolella sijaitsevat metsäkuviot. Pakottavissa hakkuutoimissa olisi ainakin jätettävä kaatamatta kaikki lahopuut ja säästettävä lehtipuita mahdollisimman paljon. Hakkuut tulisi tehdä pesimäajan ulkopuolella.

PSLY mielestä olisi syytä pohtia vakavasti sitäkin vaihtoehtoa, että Latokartanossa metsänhakuista luovuttaisiin kokonaan ja alueelle perustettaisiin laaja yhtenäinen metsiensuojelualue nykyisen 20 hehtaarin kokoisen Ilveskallion suojelualueen ympärille. Tällaisia on koko Itä-Uudellamaalla vain muutamia, joten sellaiselle olisi huutava tarve.

Lisätietoja:

Mauri Leivo
Linnustonsuojeluasiantuntija
Porvoon seudun lintuyhdistys
mauri.leivo@gmail.com
050 436 1819

Jari Lehtinen
Varapuheenjohtaja
Porvoon seudun lintuyhdistys
jari.lehtinen@borealisgroup.com
050 379 4270

Lähteitä:

Hanski Ilkka 2006. Täsmäsuojelun mahdollisuus — vai mahdottomuus? Teoksessa: Uusi metsäkirja, s. 200–207.

Lehtiniemi Teemu, Leivo Mauri ja Sundström Joni 2013. Porvoon seudun maakunnallisesti arvokkaat lintukohteet.

[psly/psly-maali-2013_1.pdf](#)

Leivo Mauri 2015. Ilveskallion lintukartoitus 2015.

[psly/Ilveskallion_lintukartoitus_2015_raportti_liitteineen_valmis.pdf](#)

LUOMUS, talvilintulaskennat.

www.luomus.fi/fi/talvilintulaskennat

BirdLife Tiira-lintutietopalvelu, www.tiira.fi.